

טז-ב עשר אמות האמצעיות של המזבח היו כנגד עשר אמות של פתחו של היכל.

אחת עשרה אמה ממנו — לצפון פתחו של היכל.

ואחת עשרה אמה — לדרום פתחו של היכל.

נמצא אמצעו של מזבח מכוון כנגד פתח ההיכל, וכולו של מזבח מכוון נגד כל רוחב כותליו של היכל.

[רוחב ההיכל עשרים אמה, וכל קיר מקירותיו רחב שש אמות, וביחד שלשים ושתיים, כרוחב המזבח].

ותמהה הגמרא: ואי פלקא דעתך כדבריך, דתנא דמסכת מדות — רבי יהודה היא, תיקשי:

מזבח באמצע עזרה — מי משכחת ליה, כיצד ימצא זאת, לפי התנא של מסכת מידות?!:

ודתנן במסכת מידות [פרק ה משנה א ב]:

כל העזרה היתה: אורך מאה ושמונים ושבע אמות על רוחב מאה ושלושים וחמש אמות.

האורך, מן המזרח למערב — מאה ושמונים ושבע אמות, לפי הפירוט הזה:

א. מקום דריסת רגלי ישראל — אחת עשרה אמת.

ב. מקום דריסת רגלי הכהנים — אחת עשרה אמת.

שש אמות גבוהה רצפת פתח ההיכל מעזרת כהנים.

ובסך הכל גבוהה רצפת פתח ההיכל מהמשטח של הר הבית בעשרים ושתיים אמות.

ונמצא שהכותל המזרחי, שהיה חלל פתחו עשרים אמה, ומעליו בנוי כותל שמעל הפתח, מונע את ראיית הכהן מהר המשחה אל עבר רצפת פתח ההיכל, דרך חלל השער. ולכן הוצרכו להנמיכו, כדי שיראה את רצפת פתח ההיכל מעל לכותל.

אי אמרת בשלמא שהמשנה במידות האומרת שיש להנמיך את הכותל המזרחי כדי שיוכל הכהן לראות את הפתח מעליו, רבי אליעזר בן יעקב היא — היינו דאיכסו ליה פיתהא.

אלא אי אמרת רבנן היא — הא איכא פלגא דאמתא [בין תשע עשרה וחצי לעשרים אמה בחלל הפתח של כותל הר הבית המזרחי], דמתחזי ליה שנראה לו לכהן שעל הר המשחה, פיתהא דהיכל בגווייה דרכו.

אלא לאו שמע מינה: מסכת תמיד — רבי אליעזר בן יעקב היא.

רב אדא בר אבהו אמר: הא מני — רבי יהודה היא. והוצרכו להנמיך את הכותל המזרחי מפני המזבח, שחסם את אפשרות הראיה, וכפי שיתבאר.

דתניא, רבי יהודה אומר: מקום המזבח — ממוצע ועומד בדיוק באמצע עזרה.

ושלשים ושתיים אמות היו לו למזבח ברוחבו.

ג. מזבח — שלשים ושתים אמה.

ד. בין האולם ולמזבח — עשרים ושתים.

ה. וההיכל — מאה אמה.

ו. ואחת עשרה אמה — אחורי בית הכפורת.

בסך הכל מאה שמונים ושבע אמה באורך.

וברוחב, מן הדרום לצפון — מאה ושלשים וחמש לפי הפירוט הזה: [ראה ציור בסוף הספר]

א. הכבש והמזבח — ששים ושתים.

ב. מן המזבח ולטבעות — שמונה אמות.

ג. מקום הטבעות — עשרים וארבע.

ד. מן הטבעות לשלחנות — ארבע.

ה. מן השלחנות לננסין — ארבע.

ו. מן הננסין לכותל עזרה — שמונה אמות.

ובסך הכל מאה ועשר אמות.

ז. מקום השולחנות עצמן הוא ארבע אמות.

ובסך הכל מאה וארבע עשרה אמות.

ח. והמותר [מאה שלשים וחמש אמות פחות מאה וארבע עשרה, שהם עשרים ואחת אמות] — התחלק שוה בשוה, לשני המקומות:

בין הכבש ולכותל — עשר וחצי אמות.

ומקום הננסין — עשר וחצי אמות.

הננסין היו עמודים שעליהם תקועים ווים של ברזל, ועליהם היו תולים את הקרבנות

השחוטים לצורך ההפשט. [ראה ציור בסוף הספר]

ואי סלקא דעתך דתנא דמדות רבי יהודה היא — מזבח באמצע עזרה, מי משכחת ליה?

והרי לפי החשבון המופיע במשנה הזאת, הא רובא דמזבח — בדרום קאי!

כי עשר וחצי אמות שבין הכבש לכותל הדרומי של העזרה, ועוד שלשים ושתים אמות של כבש, ועוד שלשים ושתים אמות של מזבח, הם שבעים ושתים וחצי אמות.

והקו החוצה את העזרה בין צפון לדרום הוא כאמה הששים ושבע וחצי.

נמצא שרובו של מזבח, לדעת המשנה במידות, נמצא בדרום העזרה.

אלא, לאו, שמע מינה דתנא דמסכת מידות א-ז — רבי אליעזר בן יעקב היא.

ומסקינן: שמע מינה.

רב אדא בריה דרב יצחק אמר לתרץ את הסתירה לעיל אודות הסתירה בין המשניות ביחס למקומה של לשכת הטלאים:

האי לשכה של טלאים ארוכה מאד היתה, ואקצווי מקציא, שהיתה בצד מערב ומשוכה לשני הצדדים, לצפון ולדרום, עד סמוך לשני קצות העזרה, מצד דרום ומצד צפון.

ולכן, למי דאתי שבא מצד צפון — מתחזיא ליה נראית לו מחמת ארכה, כאילו עיקרה של הלשכה הוא בדרום מערב.

שהרי הוא רואה שטח ריק בשטח הדרומי,